



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Disputatio Quinta. De Loco, & Motu Angelorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

& non aliis, quod sufficit. Fateor tamen, id ordinariè non contingere. Sed pro Thomistis

VIII.
Argumentum in oppositum.

Arguitur: Ordinariè Lex Divinæ Providentiæ exigit, ut non illuminentur Angeli inferiores, non illuminatis prius superioribus; ergò nequit aliter fieri: probatur conseq. Illa lex est omninò naturalis, & secundum rei exigentiam; ergò est omninò indispensabilis. R. negando conseq. cum sua probatione, quia leges secundum quas Deus operatur ad extrà, sunt omninò præfixæ à Divina voluntate, & fiunt secundum rei exigentiam secundum quid tantum non absolute.

Instatur: Ordo conveniens substantiis spiritualibus nunquam prætermittitur à Deo, quia nequit illum naturaliter mutare cum sit omninò naturalis secundum naturalem differentiam Angelorum; ergò contra illum nequit Deus illuminare inferiorem, non illuminato superiore. R. quòd hæc sicut & prior ratio concludit defædò, non verò de possibili, regulariter, non interdum; Deinde ad probationem concedo, Deum non posse illum ordinem mutare in actu primo, nego tamen, quòd non possit eum immutare in actu secundo.

Urgetur: Si immutaret in actu secundo, Deus faceret injuriam Angelo, & etiam injustè operaretur. R. negando sequentiam; Illud enim justum secundum Scotum in 4. d. 46. q. 1. quod à Deo est volitum, è contra quod à Deo

non est volitum injustum, juxta illud D. Anselmi in Prologo cap. 12. Illud est justum, quod tu vis, injustum, quod non vis Dominæ. Generaliter Dei ad creaturam non est justitia.

Dico 4. Angelum inferior, quantum est de se, potest dispositive illuminare superiorem, ut defædò illuminatio perfecta de ipsa sequeretur, si Angelus superior vellet eam recipere.

Probatur: Illuminatio est species locationis, differens objective tantum & formaliter, sed Angelus inferior potest loqui superiori; ergò etiam eum illuminare.

Dices: Inferiores nequeunt docere superiores, cum altiori modo, ac universalior intelligant superiores, quam inferiores: ergò. R. negando ant. cum assumpto, est enim contra illud Divi Pauli ad Ephesios 3. *Ut innotescat Principibus, & Potestatibus in caelestibus per Ecclesiam multiformis gratia Dei;* Ex quibus verbis Sanctus Hieronymus & Anselmus colligunt, ex sapientia Evangelica etiam Angelos proficere, quidum etiam Christus, vel per se, vel per Apolos instrueret Ecclesiam, plurima secreta didicerunt Angeli, quæ ignorabant antea, ergò ab homine Angeli discunt, quare nequibunt ab inferioribus superiores discere? Hoc semper intelligendum extraordinariè, & de potentia Dei absoluta, regulariter enim & ordinariè oppositum contingit.

DISPUTATIO V. DE LOCO ET MOTU ANGELORUM

Disputatio hac purè ad Philosophiam pertinet, quam proinde aliqui sui tractant, ut omniarepetant, ego omnia, quæ de natura loci & motus, de multiplici divisione, de spatio & aliis similibus dici possent, ex dictis supponam & ea, quæ particularia erunt, explicabo; Sit igitur

QUÆSTIO I.

An Angelus sit in Loco & an per operationem?

I.
Opiniones diversæ.

Non defuerunt olim aliqui, qui negarent Angelos esse unquam præsentés loco corporeo, verè & propriè, secundum suam substantiam, sed tantum abusive, quos sequitur Hervæus & videtur etiam esse Thomistarum, dum asserunt, Angelos esse tantum in loco per solam operationem, quæ est difficultas & secunda pars tituli; Sensus tamen ejus esse potest duplex: Primò, an Angelus secundum propriam suam substantiam sit in loco corporeo, vel potius substantia Angeli non sit præsens loco corporeo, sed tantum ejus operatio, & ratione operationis Angelus dicatur esse in loco, licet substantia distet à loco. Secundò, supposito, quòd Angelus sit in loco corporeo secundum substantiam, ita, quòd substantia ipsa sit præsens loco, ratio tamen, fundamentalis quare sit in lo-

co, non sit substantia, sed operatio, ita, quòd, si circumscriberetur ab Angelo operatio, substantia Angeli non posset esse in loco? Circa quam materiam diversimodè variant Auctores, quomodocumq; tamen explicetur ab eis, difficultatem sentiunt, ego utrumq; modum improbo cum Scoto &

Dico I. Angelus est verè, propriè & realitè præsens loco corporeo, per suam propriam essentiam & substantiam. Ita Scotus 2. d. 2. q. 5. & 6. Scotistæ, Nominales & Neoterici.

Probatur primò ex Scriptura: Quæ frequenter docet, Angelos aliquos esse in Cælo, alios in inferno & alios in aère, quos etiam Rectores Tenebrarum harum vocat: Sic Christus Dominus aliquos Demones misit in desertum. Sic Tobie 8. dicitur: *Tunc Raphael Angelus apprehendit Demonium, & relegavit illum in desertum superioris Ægypti:* sic Apoc. 20. dicit Joannes, se vidisse Angelum descendentem de Cælo, habentem clavem abyssi, & custodiam magnam in manu sua & appre-

Et apprehendit Draconem, serpentem antiquum, qui est Diabolus & Sathanas, & ligavit eum per annos mille. Et alibi sæpe plurima alia.

Probatur secundò, ex Patribus:

D. Augustino lib. de cognit. veræ viæ cap. 8. ubi ait: Loco circumscribuntur, sicut & anima humana. Et de spiritu & anima cap. 18. Inest singulis (Angelis) naturalis terminus. D. Bernardo lib. 5. de Confid. cap. 5. Adsumt Angeli & Archangeli, sed ille germanior nobis, qui non modo adest, sed inest, videlicet anima. Et subdit: Possesse nobis & Angelum, non inficior; memini scriptum, & Angelus, qui loquebatur in me. Ille ut contubernali animæ inest. Et serm. 7. in Cant. dicit: Credimus Angelos Sanctos adfave orantibus, offerre Deo preces & vota hominum, ubi tamen sine ira & disceptatione levavi peras manus perspexerint; probat hoc Angelus ita loquens ad Tobiam, quando orabas, &c. puto id vobis satius & aliis Scripturæ testimoniis persuasum. Nam, quod psallentibus quod dignanter admiseri sancti Angeli soleant, quid eo manifestius, quod Psalmista ait, prævenere Principes conjuncti psallentibus. Et alibi sæpe ut in Psal. 90. præsentiam Angelorum Custodum commendat, addo pro majori confirmatione unicum textum: Angelus suus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis. *Quantam tibi debet hoc verbum inferre reverentiam, asserre devotionem, conferre fiduciam? Reverentiam pro præsentia; devotionem pro benevolentia; fiduciam pro custodia. Caute ambula, ut videlicet cui adsumt Angeli (sicut eis mandatum est) in omnibus viis tuis, in quovis diversorio, in quovis angulo, Angelo tuo reverentiam habe. Tu ne audeas illo præsentem, quod videme me non audeas. An præsentem dubitas, quem non vides? Si fidem consulas, ea tibi Angelicam probat præsentiam non desse. Adsumt igitur & adsumt tibi, non modo tecum, sed & pro te. Adsumt ut protegant, adsumt ut prosint. Dic amabò? Quid clarius pro Angelorum præsentia dici posset, & certè, si fides probat, ut melleus Doctor ait, irreverenter ipsius, & aliorum Patrum ac Sacræ Scripturæ Verba in sensum metaphoricum retorquentur.*

Probatur tertio Conclusio:

Ex Magistro sententiarum, Deus est omnibus rebus præsens per essentiam, præsentiam & potentiam, tanquam per tres modos distinctos, ergò etiam Angelus sic potest per essentiam esse præsens. Ant. patet quoad utramque partem, tum, quia si esset idem dicere, esse præsentem per essentiam, ac esse præsentem per operationem, modus per essentiam & potentiam non essent distincti, quia per potentiam operatur: Tum, quia Scriptura & Patres clamant, Deum esse ubique præsentialiter per suam essentiam, nam Jeremiæ 23. dicitur: Cælum & terram ego impleo. Et D. Augustinus lib. 7. de Civit. cap. 30. *Hæc autem facit & agit unus & verus Deus, sed, sicut idem Deus, ubiq; totis, nullis inclusus locis, nulli vinculo alligatus, in nullas partes scissus, ex nulla parte mutabilis, implens Cælum & terram præsentem potentia, non absente natura, &c.* Jam probatur consequentia prima argumenti: Tum, quia, si aliquid impediret, quò minus essent Angeli rebus corporeis præsentem, esset immaterialitas, sed Deus est magis immaterialis, ergò.

Tum, quia minus videtur de Deo dicendum, quòd operetur, ut sit præsens, quàm de Angelo, utpote, cum Deus infinitæ virtutis & perfectionis, Angelus verò limitatæ, sed Deus secundum S. Thomam (est ad hominem) est præsens, quia operatur tanquam à posteriori, nam mobile & movens debent esse simul, ergò, si Angelus alicubi operatur, prius debet supponi esse præsens, ergò.

Dices: Deum esse ubique præsentem

per potentiam, esse, Deum esse in omnibus rebus immediate immediatione virtutis, esse verò in rebus omnibus per essentiam, esse, Deum esse in omnibus rebus immediatione supposito, id est, quia Deus agit aliquid per seipsum in omnibus rebus, nullo alio mediante supposito, quòd concurreret ad productionem illius rei. Ita respondet Cajetanus. Sed reverà ex hac instantia patet, Cajetanum negare præsentiam substantialem essentia divina rebus corporeis, quia immediata operatio immediatione suppositi, non conjungit essentiam efficientis causæ suo effectui, aut, si conjungit, jam erit alius modus, primum tamen est contra omnes Scholasticos, si secundum, dat nobis manum.

Dices: Adhuc posito, quòd ille modus

sit distinctus, attamen operatio est fundamentum, quare Deus sit rebus præsens. Sed contra: Deus potest operari, ubi non est, imò defectò ante mundi constitutionem non erat in rebus per essentiam, & tamen operatus fuit creationem rerum, & modò extra mundum posset aliquid producere. Imò defectò dicitur esse extra mundum in probabili sententia, & tamen nihil operatur, ergò operatio non est fundamentum.

Probatur Conclusio quartò:

Eodem modo Scriptura asserit, Angelos esse in loco, quo animam Christi asserit fuisse in inferno, sed anima Christi verè fuit secundum substantiam in inferno, juxta articulum: *Descendit ad inferos*, ergò quoque Angeli, quando in Scriptura dicuntur esse in aliquo loco, verè ibi sunt per præsentiam approximationis. Major patet, quia, sicut Scriptura dicit: *Descendit ad inferos*, eadem phrasi etiam dicit Joan. 5. *Angelus autem Domini descendebat secundum tempus in piscinam, & movebatur aqua*, ergò. Confirmatur de anima rationali, quæ verè descendit ad inferos, vel ad purgatorium, ergò eodem modo dicendum de Angelis.

Probatur Conclusio quintò:

Virtus finita differt à virtute infinita, quia virtus infinita potest agere in quantumcunque distans, virtus verò finita requirit determinatam distantiam ad hoc, ut possit operari, sed determinata distantia est determinata approximatō & propinquitas substantia operantis ad corpus, in quòd operatur, ergò in omni virtute creata & finita requiritur prius præsentia debita approximatōis substantialis, & deinde sequitur operatio, & consequenter substantia Angeli prius est præsens corpori, in quòd operatur, quàm ipsa operetur in illud. Sed in contrarium

IV.

V. *Alia probationes.*

VI.

III. *Ratio Magistri.*

VII.
Obicitur &
explicatur
D. Augu-
stinus.

Opponitur *Authoritas S. Augustini* lib. 83. qq. q. 20. ubi ait: *Deus non alicubi est, quod enim alicubi est, continetur loco. Quod continetur loco, corpus est: Deus autem non est corpus, non igitur alicubi est.* Sed etiam Angelus non est corpus. Et lib. 8. de Genesi ad litteram cap. 26. dicit, *solam naturam corporalem moveri per locum & tempus, spiritualem verò per tempus tantum.* Unde ipse & etiam alii Patres dicunt, Angelos non esse nisi abusive in loco. S. Sanctum Augustinum aliud non velle, quam, quòd Deus non sit in loco circumscriptivè, ita, quòd commensurarentur ei partes rei locantis, sic fateor, nec Deum, nec Angelum esse in loco, nec conclusio hoc præten dit, sed solum eos esse definitivè in loco.

Instatur: Omne locatum habet situm, sed situs non convenit, nisi rei quantæ, quia positio uno modo est proprietas quantitatis, ergò non convenit situs Angelo, consequenter nec locus. R. negando ma. & dist. mi. situs per coextensionem partium non convenit, nisi rei quantæ, concedo mi. situs per simplicem situationem, nego mi. positio autem, quæ est proprietas quantitatis, coextensionem & commensurationem partium exigit, non alius.

VIII.
Aliud est
esse formaliter,
aliud
fundamentali-
ter in loco.

Prosequenti conclusione nota, quòd, explicando sensum questionis quoad alteram partem, dixerim, queri; an operatio sit ratio, quare substantia Angeli sit in loco, ut modò probatum est, Ratio autem illa potest sumi & intelligi dupliciter, primò formaliter ut sit proximè formalis; secundò fundamentaliter, & utroque modo potest dici ratio formalis, primo proximè & propriè; secundo modo in largiori acceptione; exempli gratiã: Similitudo est ratio formalis proxima, quare duæ rosæ, vel lilia sint similia: Albedo verò dicitur etiam ratio formalis, quare rosæ sint sibi similes, in tantum, quia albedo est fundamentum similitudinis; sic eodem modo ratio, quare aliquid sit in loco, potest quoque sumi dupliciter, primò pro ratione formalis propria, & sic est ratio formalis aliquis respectus rei locatæ ad rem locantem: Secundo pro ratione fundamentali, in qua videlicet respectus ille fundetur, & de hac ratione potissimum controversatur, ergò tamen quætionem in utroque sensu resolvam, unde

IX.
Ratio forma-
lis est ubi de-
finitivum.

Dico 2. *Ratio formalis, propriè dicta, existendi Angeli in loco, est ubi incircumscriptivum seu definitivum.* Probatur: Quia præter rem locatam & locum debet admitti aliquid, per quod res formaliter dicatur in loco, sed illud est ubi, quum verò Angelus sit spiritualis, non potest habere circumscriptivum, ergò definitivum. Major patet tum ex Physica, tum à simili, quia ut corpus sit in loco formaliter, debet præter locum & rem locatam aliquid admitti; tum, quia, ut duæ rosæ sint sibi similes propriè & proximè formaliter, præter fundamentum, quod ponamus albedinem, debet aliquid admitti, nempe relatio, ergò.

X.
Ratio effecti-
va est ipse
vel alia cau-
sa ponens
eum ad illud.

Dico 3. *Ratio effectiva, quare Angelus sit in loco, est vel propria ejus virtus motiva, quæ se libere transfudit ad illum locum, vel virtus extrinseca,*

quæ in eo productum est, vel ad eum translata, & in ea detentum. Probatur; quia determinans efficienter Angelum ad existendum in aliquo loco, est id, à quo, tanquam à causa efficiente habet, quòd sit in eo; sed illa sunt cause efficientes hujus effectus, in conclusione relatæ; ergò. Confirmatur, quia illæ eadem sunt cause, quare corpora sint in aliquo loco, ergò etiam quare Angelus, unde sicut Angelus potest se ponere ad hunc locum, ita etiam ad illum, & sicut se ponit ad locum parvum, ita etiam libere potest se ponere ad majorem, &c.

Dico 4. *Angeli non sunt in loco per operationem, tanquam per rationem fundamentalem.* Ita Scotistæ contra Thomistas & signant Ferrar.

Probatur primò: Si Angeli essent in loco per aliquam operationem, vel essent per immanentem, vel transcendentem, per operationem possunt esse in loco, ergò. Major patet. Probatur minor: Non per immanentem, tum, quia ipsi sic plurimi saltem concedunt; tum, quia operationes immanentes æque præsciunt ad loco, sicut substantiæ ipsæ, & consequenter, sicut substantia non est ratio existendi in loco, ita nec operatio immanens. Tum, quia non possunt esse visio & fructio, in quibus consistit beatitudo, quia Angeli fuerunt creati in Cælo Empyreo, & non in beatitudine, & mali ceciderunt de ipso Cælo Empyreo, & non de beatitudine, ergò. Nec de hoc ulterior est difficultas. Quare

Probatur minor illa, & consequenter conclusio, quòd nec per transcendentem, corpora non sunt in loco per operationem, ergò nec Angeli; Probatur consequentia; quia secundum ipsos Thomistas, idem corpus non est in loco per operationem, quia præsupponitur corpus ipsi operationi, sed Angelus etiam præsupponitur esse in loco, quum operetur, ergò Angelus non potest esse in loco per operationem. Nec dicas, operari, & esse in loco esse idem, quia aliquin falsa esset propositio Aristotelis universaliter: *Agens & passum delem esse simul*, quia conveniret tantum corporibus; vel si vera universaliter ut esset nugax, quia significaret; in spiritualibus agens oportet agere, & passum pati, ergò etiam in ipsis aliud est, esse simul, & aliud, agere & pati, quia sunt simul, consequenter esse præsupponitur ad operari. Et continuando pariter de existentia corporis in loco, & Angeli.

Probatur secundò Conclusio: Sicut se habet quantitas ad corpus, ut illud existat in loco circumscriptivè, ita se habet operatio in Angelo, ut sit in loco definitivè, sed nulla quantitas, quæ non est in subjecto, potest esse ratio formalis, ut aliquod corpus existat in loco circumscriptivè, ergò etiam nulla operatio potest esse ratio Angeli, ut sit in loco definitivè, quæ non est in ipso; subsumo: Sed operatio transiens non est in subjecto & Angelo operante, sed in passio, circa quod operatur, et ergò. Major autem principalis patet, quia modus existendi Angeli in loco definitivè desumitur à modo existendi corporis in loco circumscriptivè.

scriptivè, ergò, sicut ratio existendi in loco circumscriptivè debet esse in ipso subjectivè, ita debet etiam esse in illo, quod existit definitivè.

Dices: Angelum per unam operationem constitui in loco, & per alteram operari deinceps. Sed contrà; ergò cessante operatione, per quam constituitur esse Angelus in loco, cessat etiam esse in loco, quia cessat & definit ratio formalis constituendi eum in loco, ergò. Deinde redit argumentum, ergò ratio formalis constituendi in loco debet inesse subjectivè.

XII. Probatur Conclusio tertio.

Si operatio transiens Angeli est ipsi ratio essendi in loco, sequeretur, quòd Angelus frequenter nullibi erit, & nunquam in Cælo Empyreo, sed hoc est, &c. ergò. Probatur sequela, quia Angelus potest cessare ab omni actione transeunte ad extrà, & sese occupare in mèrè internis: Deinde in Cælo Empyreo nullam potest habere actionem, quia si aliquam, motum, hæc enim eorum est actio transiens, hunc autem habere nequit, quia Cælum illud est immobile & incommutabile. Dicere autem, esse ibi ad ornatum, est concedere, quod volumus, quia quero, quid sit? Si est simplex præsentia & existentia ubi, ergò sine operatione, si verò præsentia & unio, eodem modo habetur intentum. Confirmatur hæc ratio, quia alioquin sequeretur, quòd nec demones, nec animæ damnatæ essent in inferno, quia nullam ibi habent operationem transeuntem, cum ipsi violenter detineantur, ergò.

Dices: Satis esse, ut dicantur in inferno, quòd ignis in ipsos agat, ipsosque cruciet. Sed contrà primò, ignis ipsos non cruciet Physicè, sed intentionaliter. Contrà secundo, si demones per hoc sunt in inferno, quòd ignis agat in ipsos, ergò etiam ignis ibi erit per hoc, quòd demones in ipsum agant, quòd tamen nemo dicet. Recurrit autem ad qualitates occultas occultam arguit scientiam, & publicam voluntarieratem.

Probatur quartò: Quia Angeli non motores orbium possunt descendere, & frequenter descendunt ad terram, sed tunc in mediis orbibus nihil operantur, quia eos non movent, & tamen tunc non sunt nulli, ergò sunt in loco sine aliqua operatione. Confirmatur, ipsimet Angeli motores moventes Cælum operantur in totam Sphæram, utpote, cum illam totam moveant, & tamen non sunt præsentés toti Sphæra, sed uni tantum parti, ergò. Sed in contrarium

XIII. Opponitur I. Authoritates, Plures Sanctorum Patrum, qui adstruere videntur, Angelos esse in loco per operationes intellectus & voluntates. Verùm ista non multum probant, quia aliud non volunt, quàm quod à posteriori bene colligi possit Angelorum præsentia, quòd alicubi operentur. Unde

XIV.

Argumentum extraneum præmissum.

Arguitur: Ex ratione, ut aliquid sit in loco, debet locum aliquo modo attingere, sed Angelus non potest locum aliter attingere,

nisi mediante operatione transeunte, ergò. Ma. patet, quia substantia quanta, non est in loco, nisi quantitas locum attingat, nec aliquis dicitur vestitus, nisi vestem aliquo modo attingat; probatur minor, quia præter contractum quantitativam & molis, alius non est, quàm virtutis, id est, operationis. *W. dist. ma. debet aliquo modo attingere, id est, fieri præsentis per unionem ad locum, concedo ma. per contractum commensurativam; nego. ma. & minorem, quia ipsa substantia Angeli potest sufficienter attingere illum locum, unde ad probationem majoris dico, quòd falsum sit alumptum, substantiam etiam materialem non attingere locum, nisi per quantitatem, quia non attingit locum commensurativè, nisi per quantitatem, bene tam definitivè*

Arguitur 2. Si substantia Angeli esset in loco per se, sequeretur, quòd Angelus esset in solo loco indivisibili, sed hoc est absurdum, quia Angelus non potest esse in aliquo loco quanto & divisibili, ergò. Probatur sequela, quia substantia, circumscripta quantitate, est indivisibilis. *W. negando sequelam, quia etiam anima est indivisibilis, & tamen existit in corpore quanto, quia in substantia fundatur potentia neutra ad existendum in loco, quantitas autem & latitudo loci pendet ex virtute substantiæ, & hinc Deus, utpote infinitus, est ubique, Angelus verò, utpote limitatus, est in determinato loco indeterminate, ad quem proinde pro libitu suæ voluntatis movere & ponere potest*

Dico 3. Angelus non est in loco per applicationem suæ virtutis. Est communior contra Cajetanum. Et probatur: Quia illa applicatio virtutis ad locum, vel est actus primus Angeli, vel secundus? Neutrum dici potest, ergò. Probatur *ma.* non actus primus, quia tunc erit Angelus in loco per suam substantiam, quod tamen etiam Cajetanus negat: Non etiam actus secundus, quia ille vel est actus transiens, vel immanens, utrumque tamen improbatum est supra.

Dices cum Cajetano, applicationem illam nec esse actum primum, nec secundum nudum, sed ordinem actus primi ad actum secundum transeuntem. Sed contrà: Ille ordo novus in activa potentia agendi ad locum, oportet, quòd sit aliquid novi à parte rei, ergò si non est substantialis præsentia ejus in loco, necessariò erit solus effectus extra Angelum: Quia nihil esse non potest, cum per nihil verè Angelus à parte rei in loco, in quo ante non erat, existere nequeat; ergò per applicationem necessariò intelligere debet actus secundus, vel actus primus, & est substantialis præsentia, vel aliquis effectus extrà, cum alius modus concipi nequeat.

Dices: Illam applicationem virtutis ad locum in actu primo fieri, non per solam substantialem præsentiam, nec per solam effectum transeuntem, sed per actum voluntatis, quo Angelus circa corpus vult aliquid efficere. Contrà: Illa applicatio voluntatis non sufficit; primò, quia Angelum esse in loco, est ali-

XV.

Secundum.

XVI.

Nec est in loco per applicationem suæ virtutis.

quid reale extra Angelum, velle operari nihil ponit extra Angelum, ergo verè Angelum non constituit esse in loco. Secundo, sequeretur, quòd in infinita loca distantia posset sese simul ponere, & omnia loca replere, quia virtus Angeli realiter indentificatur substantiæ Angeli, & posset velle, ergo. Contra 2. si per voluntatem Angelus est in loco, sequeretur, quòd Angelus existens in rebus corporeis nullibi existeret, quia sic existens posset nullibi velle operari. Contra 3. sequeretur, quòd, si diabolus veller esse in Cœlo, statim ibi esset, &c.

XVII.

Probatur Conclusio secundò:

Virtus ipsa Angeli non potest esse ratio existendi in loco, ergo nec applicatio, probatur consequentia; tum, quia si quantitas non potest esse ratio existendi in loco, ergo nec applicatio, ut patet: Tum, quia nuda conditio non habet majorem rationem fundandi talem præsentiam, quàm ipsa virtus, at applicatio est conditio, ergo.

XVIII.

Ratio fundamentalis est substantia Angeli.

Dico 6. Ratio fundamentalis, quare Angelus sit in loco, est ejus substantia, in quantum est limitata, habens potentiam passivam neutram. Ita Doctor subtilis 2. d. 2. q. 6.

Probatur prima pars primò

à sufficiente refutatione aliarum sententiarum. Secundo, quia per id Angelus est in loco, per quòd fundat immediatè respectum ad locum, sed per suam substantiam illum fundat, ergo. Tertiò, potest Angelus se ponere, vel saltem poni à Deo in vacuo, sed tunc nullam habebit operationem circa aliquod corpus, & tamen erit præfens alicui loco, quia in illo vacuo potest se movere de una parte ad aliam, per quem motum fiet uni lateri proximior, & alteri distantiior.

Probatur secunda pars: Quia Angelus non est in loco per substantiam, ut substantia est, ergo est substantia limitata; ant, patet; quia alioquin deberet etiam convenire Deo, quòd tamen nemo dicet, itaque, sicut Deo convenit, quòd sit ubique, quia est substantia illimitata & infinita, ita Angelo convenit, ut non sit ubique, nec in pluribus locis naturaliter, quia est substantia finita. Unde in substantia fundatur potentia neutra essendi in loco, modi verò essendi in loco sequuntur conditionem substantiæ; si ergo est infinita, est ubique, quia immensa; si finita, sed sine quantitate, est in loco definitivè, non circumscriptivè, ut Angelus: Si verò sit finita habens quantitatem, est in loco non solum definitivè, sed etiam circumscriptivè, ut corpus.

XIX.

Ut habens potentiam neutram passivam.

Dixi: Habens potentiam neutram passivam, quia Angelus non est in loco necessariò, quia Deus potuisset creare Angelum solum absque eo, quòd creasset corporalia, sed tunc non fuisset in aliquo loco, cum non habuisset ultimum continens: Imò posset Deus creatà corporali creaturà facere Angelum extra omnem creaturam corporalem, ergo potentiam habet passivam neutram, ut sit in hoc, vel illo loco, vel in nullo. Sed in contrarium pro Vaquez

Dices: Substantia nuda requirit esse

fundamentum præsentia localis Angeli, quia præsentia localis est relatio, in substantia autem nequeunt fundari relationes, ergo. Respondendo aut. quia, sicut substantia ipsa fundat relationes identitatis & diversitatis, ita etiam potest fundare relationes præsentia localis, unde, si substantia est spiritalis, causabit respectum præsentia localis definitivè, si verò fuerit corpora, duplicem præsentiam fundabit, definitivam præcisè, respectu substantiæ nudè sumptæ, & circumscriptivam, propter quantitatem, quia ut dixi in Phisica, una eademque res pluribus præsentia præfens esse potest. Sed pro eodem

Instabis: Si posset substantia nuda fundare hunc respectum, sequeretur, Angelum, & substantiam ejus semper esse in loco eodem modo quàm diu manerent illa corpora, quibus est præfens, nec posset se movere ab illo, & sine eo esse, quæ sunt absurda: Sequela tamen probatur, quia manente fundamento eodem, & termino manet eadem relatio, sed præsentia localis est relatio, fundamentum est substantia Angeli, terminus est corpus, ergo. Respondendo sequelam, cujus probationis ant. dixi. I. si est aliquid necessariò in loco, transcat, si tantum non repugnant per potentiam neutram, nego ant. distinguo 2. manente fundamento & termino, manet relatio, intrinsicè adveniens, concedo, extrinsecus adveniens, nego ant. itaque præsentia localis est respectus extrinsecus adveniens, quæ non manet semper, nisi etiam maneat actio applicata, quia ergo actio applicans Angelum ad locum, virtus utriusque ejus motiva, subest imperio voluntatis, quòd eandem applicat nunc ad hoc corpus, nunc ad illud, ideò non manet semper eadem relatio, & eadem præsentia.

QUÆSTIO II.

An Angelus determinatum locum requirat secundum maximum & minimum?

Pro resolutione hujus questionis

Notandum I. aliud esse, Angelum habere locum determinatum, & aliud, habere locum determinatè, quia primum significat, quòd Angelus sic repleat locum, ut naturaliter non possit replere majorem, vel minorem; secundum verò significat, Angelum naturaliter exigere locum A. verbi gratià, ut violenter sit in loco B. & sic corpora naturalia exigunt sic locum determinatè, tam secundum extensionem determinatam, quàm secundum situm, sicut simpliciter, vel deorsum, Angeli autem non sic in loco existunt. Hinc dicit Scotus supra c. 6. §. de quinto dico, quòd, quando aliquid est in potentia passiva ad aliquod genus, & non est determinatè in potentia passiva ad aliquam speciem illius generis, tunc ad eodem agentem potest reduci ad hanc, vel illam speciem, vel potest reduci ad hanc, vel illam speciem, & nigredinis est superficies respectu albedinis & nigredinis sic Angelus est indeterminatus ex se, ut sita hoc, vel illo ubi, unde à Deo, vel à seipso potest

poni nunc ad hoc, nunc ad illud.

II.
Discrimen
inter corpus
& Angeli
in ordine
ad occupan-
dum locum.

Notandum 2. Discrimen esse inter corpus & Angelum, in ordine ad explendum locum suum adaequatum, corpus enim ita poscit extendi, ut naturaliter non possit in minori constringi, ut partes se invicem penetrant, Angelus vero indivisibilis non extenditur secundum partes, quia non habet partes, ad partes loci extensibiles, ita ut per nullam potentiam possit aliter poni, quam definitivè, ut sit totus in toto, & totus in qualibet parte. Discrimen secundum est, quod corpus exigit locum determinatum ad maximum & ad minimum, ut naturaliter citra miraculum non possit esse in majori vel minori, suo loco adaequato, secundum maximum & minimum, Angelus autem poscit determinatum quidem locum ad maximum, sed non ad minimum in omni rigore, quia infra locum adaequatum passivè est indifferens, tam ad omnes partes loci, quam ad unam etiam minimam. His notatis

III.
Angelus
habet locum
determinatum,
non de-
terminatè.

Dico I. Angelus ex virtute sua naturali nequit esse utiq; , nec expleve locum, quantumcunq; magnum, sed habet determinatum, quoad maximum, non tamen determinatè. Colligitur ex Scoto supra & in quarto.

Probatur prima pars: Quia proprium Dei est, ratione immensitatis suae, esse ubique, sed Angelus non est, sed neque esse potest immensus, quia haec statim infert illimitationem essentiae, exoritur enim inde, ergo.

Probatur secunda pars primò: Esse simul in pluribus locis adaequatis, naturaliter infert, necessariò posse esse ubique, sed datur locus ita magnus, qui tria, quatuor, vel etiam plura adaequata contineat, sed non est major ratio, ut existat in pluribus adaequatis numero indeterminate, quam in infinitis, ergo. **Secundò:** Quantitas essentialis virtutis Angelicae aequivaleret quodammodo quantitati molis corporae, sed corpus per quantitatem molis non constituitur in loco quocunq; maximo, ergo nec Angelus. **Tertiò:** Anima intellectiva non est apta nata informare corpus, quantumcunq; magnum, tum, quia corpus humanum determinatum est, quoad maximum, tum, quia ordinatur ad animandum corpus mediocris magnitudinis; ergo nec Angelus potest esse in loco, quantumvis magno: paritas haec currit, quia anima ita adaequatur corpori, sicut locatum loco, & perfectivum suo perfectibili.

Probatur tertia pars: Corpus naturale exigit locum secundum extensionem & situm, quia naturaliter eget conservari à loco, sed nullus locus naturaliter conservativus est Angeli; ergo est naturaliter indifferens ad omnia loca. Lege primum notabile & deprehendens modum.

IV. **Dices:** Angelus potest in quolibet corpore operari; ergo debet esse localiter praesens omni corpori naturaliter, cum omne finitum sit praesens passio, circa quod operatur. **g.** distant. Potest in quolibet corpore operari simul, nego, successivè & sub disjunctione, transeat, **F. Amandi Hermann Metaphysica.**

imò nec in quolibet potest, quia, si non sit Angelus motor, quid produceret & operabitur in Caelo? Distinguo etiam probationem ejus, finitum debet esse praesens passio, in entitate sua praesens, nego, in sphaera activitatis & virtutis, concedo, itaq; Angelus, sicut nec in omnia corpora agere simul potest, ita nec potest simul esse omnibus praesens.

Dico 2. Angelus non potest existere in loco quovis minimo in infinitum divisibili pro libitu sua voluntatis. Est Doctoris 2. d. 2. q. 6.

V.
Non potest
tamen esse in
loco quovis
minimo in
infinitum.

Probatur primò: Angelus nequit esse in loco quantumcunq; magno, quia est proprium Dei; ergo nec poterit esse in loco quovis minimo in infinitum: probatur consequenter. Locus, quatenus quantus, praesens secundum partes proportionales communicantes, est divisibilis in infinitum, sed non potest sic dividi quantum locus, quia ratio loci est realis, vel Physica, non Mathematica, respiciens solum considerationem, ideo nequit Angelus in minori minimo in infinitum existere, quamvis possit in minori adaequato. Eadem consequenter. **Prima**

Probatur secundo à Scoto: Quia si Angelus posset esse in loco quantumcunq; parvo, posset etiam esse in loco quantumcunq; magno, hoc non admittitur, ergo; sequenter probat ex 35. Propositione Euclidis, quae est talis: *Quidquid potest esse in uno aequalium, potest esse & in reliquo, si sibi figuratio non repugnet;* hoc fante, ponatur, quod Angelus sit in quadrato quantumcunq; parvo, tunc necessariò quoque erit in quadrangulo illi aequali, est enim quadrangulus dabilis aequalis cuicunq; quadrato (quadrangulus differt à quadrato, quod quadratus habet latera aequalia, quadrangulus vero habeat unam partem longiorè alterà) sed omnis quadrangulus potest in infinitum constringi, & tunc fiet longior in infinitum, si ergo illi quadrato, in quo, ex supposito, est Angelus, quantumcunq; parvo, est dabilis quadrangulus aequalis, poterit quoque esse in hoc quadrangulo, sed hic quadrangulus potest constringi in infinitum, & ex hac constringitione fiet longus in infinitum; ergo erit Angelus in loco longo in infinitum.

Dices cum Cajetano, Propositionem Euclidis non esse ad propositum, quia loquitur expressè de modo essendi in loco commensurativè. **Contra,** haec propositio in spiritualibus fortior est, quam in corporibus, spiritus quippe non coextenditur loco, sicut corpus; ergo, si corpus replens quadratum, poterit quoq; replere quadrangulum aequalem, quantumvis habentem latera arcta, cur id similiter non possit spiritus? **Sed contra Conclusionem**

VI.
Variè re-
sponsiones ad
propositio-
nem Euclidis.

Dicunt alii Adversarii, diminutionem loci usque in infinitum non provenire ex augmento virtutis, sed ex sola libertate Angeli, idcirco non sequitur esse majoris virtutis. **Sed Contra:** Licet arctare praesentiam ad locum determinatè quantitatis, ex sola libertate pendeat, nihilominus illam in infinitum minori minimum restringere, arguit infinitatem virtutis, non enim ex imperfectione provenit, sed potius

potius ex perfectione; ergo uti illa virtute in infinitum, ad constituendam illam in minori minimo, inferet necessariò perfectionem infinitam.

VII.

Dicunt 2. Versus minimum non datur locus minimus indivisibilis, sed quocunq; minimo dato adhuc ille est divisibilis in infinitum; ergo Angelus potest se semper facere presentem minori & minori in infinitum. Confirmatur, quia potest operari in loco quantumcunq; minimo. *R.* negando maj. Quia locus non est divisibilis in infinitum, ut locus, sed ut quantus, ut locus autem debet habere minimum, quo minor esse non possit quia actu est, & reale quid, non per puram mathematicam considerationem, quod est in potentia; si enim actu esset in infinitum divisibilis, actu daretur infinitum. Et dato, quòd etiam esset divisibilis in infinitum, ut locus, hoc tamen repugnat Angelo ex limitatione virtutis suæ, ut ponat se in minori minimo. Ad Confirmationem dico, quòd, si in quantumcunq; parvo loco esse posset, utique posset in eo operari.

Instant: Angeli, secundum Scotum, possunt esse in puncto, ergo à fortiori in minori minimo loco in infinitum, quia plus est esse in solo puncto, quam in qualibet parte quantitatis. *R.* Scotum nihil assertivè tenere, an possit esse in puncto, sed circa hoc manet problematicus, ait enim: *Si tamen posset esse in puncto, vel non: non videtur ratio necessaria nec ad unam, nec ad aliam partem: Licet enim Angelus sit indivisibilis, non est tamen indivisibilitas limitata, sicut puncti, si etiam ponatur in puncto, nullum videtur sequi inconveniens, quia, si aliquid sequeretur, maxime, quòd non posset se movere super spatium continuum, hoc tamen non sequitur, quia posset immediatè ex puncto movere ad continuum, cujus est terminus punctum, quòd patet in corpore perfectè spherico, quòd planum tangit tantum in puncto & movendo non nisi in puncto tangit, cur non sic posset moveri Angelus? Ex quibus omnibus concludo, quòd Angelus possit esse quidem in puncto, sed non ut in loco, nisi improprie, quia punctum non suscipit rationem loci, quia debet esse continuus, unde Doctor subtilis dicit: *Quòd non possit habere minorem, loquendo de loco continuo, licet forte possit esse in puncto.**

QUÆSTIO III.

An plures Angeli possint esse simul in eodem loco?

I. Negativè respondet D. Thomas, affirmativè Scotus. Potest autem quæstio intelligi, vel connaturaliter loquendo, vel de potentia absoluta; Et in posteriori sensu ambigendum nullatenus est, quia, si virtute Divinà possunt simul esse in eodem loco duo corpora, à fortiori sequitur, posse esse duos spiritus: pro priori autem sensu solvendo quæstionem

II. **Dico:** *Possunt connaturaliter duo Angeli esse simul in eodem loco adæquato, & etiam plures, pro eodem tempore.* Ita Doctor subtilis.

Probatur primò: Possunt Angeli esse cum rebus materialibus simul; ergo etiam

ipsimet possunt esse simul, patet ant. quia etiam anima sic est cum corpore. Probatur consequentia: Potest esse in eodem corpore, eodemq; modo idem Angelus cum anima; ergo etiam plures Angeli inter se; consequentia tenet à pari: ant. probatur ex obfessis, ubi non modo unus Angelus, sed etiam plures in eodem corpore sunt, & Marci 5, Luca 8, legitur integratio fuisse in eodem homine, ergo. Si dicas, hoc factum esse Deo permittente, nihil improbas, nam postquam Deus id permisit, Angeli naturalibus viribus, sine extraordinario Dei auxilio, cum concursu generali, id exequi poterunt, quia permissio nihil aliud operatur, quam quòd generalem suum concursum ad hunc effectum, sicut alioquin in pluribus solet, non velit suspendere.

Probatur secundò: Potest unus Angelus in certa parte cæli esse, quòd movet, cuiq; assistit, & potest etiam Deus mandare alteri Angelo, ut infra illam partem aliquid operetur, tunc posset iste directè transire ad illam partem inferiorem; ergo tunc pro aliquo instanti essent simul, si non posset tunc directè, non posset transire, nisi alter ipsi cederet, & essentem suam relinqueret. Si dicas, angelos bonos quidem posse in locis naturalibus, non tamen malos & in voluntariis; si, inquam, hoc dicas, difficultatem non effugies, quia bonitas & malitia non tollunt ipsis naturalem activitatem, ut ex D. Dionysio supra ostensum est. Nec etiam Angelus habet aliquem locum naturalem, quia indifferens est ad quemcunq; & ad nullum; & insuper, si haberet aliquem naturalem, quomodo non esset in illo, esset in loco violento.

Probatur tertio: *Tota ratio, quare duo corpora non possint esse naturaliter simul est, quia habent quantitatem, cujus effectus est, facere latera distantia corporis ambientis, ita, quòd, quando Deus illum effectum in uno suspendit, possint esse simul, sed Angeli non sunt quantitativi, ergo.* Sed in contra

Arguitur pro D. Thoma: Angelus est in loco per operationem, quam facit in loco, sed una eademq; operatio & effectus non potest dependere à duabus causis totalibus; ergo non possunt duo, vel plures esse simul in eodem loco. *R.* 1. Negando maj. ex dictis. *R.* 2. Quòd quamvis una eademq; operatio non possit esse à duobus, tamen duo Angeli possunt habere duas operationes circa corpus & sic dato, quòd essent in loco per operationem, adhuc possunt esse simul.

Itatur: Angelus alter non potest producere aliam operationem in loco, quia locus ipse est incapax habere & suscipere simul duas, vel plures operationes, ergo: probatur antea. Quia Angelus non potest operari, nisi movendo, sed non potest suscipere duplicem motum. *R.* dist. ant. Locus non est capax habere duas operationes simul, & motus adæquatos, concedo: inadæquatos & partiales, nego. Itaq; Angeli non necessariò movent illud corpus, sed libere, ideò potest unus movere tantum, & alter etiam tantum, & sic neuter movebit totaliter, sed uterq; aliquantulum, & sic uterq; esset in eo.

in eodem loco, etiam in sententia ponentium, Angelum esse in loco per operationem. Ceteroquin arguunt adhuc Thomistae, quod nulla sit necessitas, ut ponantur plures Angeli esse in eodem loco, verum, id non probant, quia potest esse necessitas, ut unus alterum adjuvet, si non sit sufficientis activitatis; vel, ut non totaliter producat; aut, licet non esset tanta necessitas, potest tamen esse magna utilitas, quod jam non est superfluum, maxime in rebus liberè operantibus. Quòd autem aliqui dicunt, illa, quae habent eundem essendi modum in, non possunt esse simul, verum est, si habeant etiam dependentiam ab, quam si non habent, omnino simul esse possunt.

QUAESTIO IV.

An unus Angelus possit esse simul in pluribus locis?

Dico: Angelus nequit naturaliter se ponere in pluribus locis, discontinuus inter se, etiam intra latitudinem loci adequati, quoad maximum. Ita Suarez, Vasquez, &c.

III. Angelus non potest se ponere in pluribus locis discontinuis.

Probatur primò ex Autoritate Sancti Damasceni lib. 2. de fide cap. 3. dicentis: Angeli, ubi imperatum fuerit, illic spiritualiter adsunt & operantur; neque eodem tempore hic, atque illic esse & operari possunt.

Probatur secundo: Nequit Angelus naturaliter existere in pluribus partibus locorum adequatorum discontinuis; ergò nequit etiam existere in pluribus partibus loci adequati discontinuis: probatur consequentia, quia ant. patet, quia alioquin posset esse simul in Caelo & in Terra, in Oriente & Occidente: Ideò nequit pluribus in partibus locorum adequatorum existere, quia praesentia ejus adequatè eum circumscibit, eumque, veluti adequatum locum, respicit, sed etiam hic adequatè circumscibit eum, ergò: probatur minor: Tum, quia etiam esse in uno inadéquato loco definit sic Angelum, ut sit hic & non alibi; Tum, quia Angelus, sicut respicit locum adequatum, ita etiam respicit unitatem praesentiae, sed locus unus inadéquatus partialis eum totaliter circumscibit; ergò etiam una praesentia.

Probatur tertio: Anima indivisibilis nequit caput, manus & pedes informare, nisi informet etiam partes intermedias, ergò. Necessitas, Animam esse formam corporis, consequenter nequit unam informare, quin informet alteram partem. Non dicas, inquam, tum, quia, sicut ab anima ad alia argumentamur ad Angelos, cur non etiam in hoc? Tum, si Angelus assumeret aliquod corpus, quæro, an possit esse praesens capiti & pedibus, & non reliquis partibus, si sic; ergò reliquae partes non moverentur; si non; ergò informatio non facit disparitatem, quantum ad unitatem praesentiae. Et Confirmatur ratio; Eadem anima modò informat infantem palmarem, & postmodum gigantem, quem pono esse terminum adequatum, & tamen non potest informare plures, vel duos infantes, qui multò minores, simul sumpti, sunt, quam gigas, non ob aliam rationem, quam, quod sint discontinui, sicut etiam non informat partes discontinuas ipsius gigantis.

IV. Plures probationes ad id ipsum.

Probatur quarto: Lumen nequit derivari ad partes extremas, nisi ipsum prius transeat per medium, in quo lumen etiam manet; ergò neque poterit Angelus transire substantiam suam ab uno extremo, in quo sit, ad aliud, nisi per medium, in quo ipse quoque maneat. Confirmatur: Quia, sicut non aliae res, ita nec Angelus potest transire de extremo ad extremum, nisi per medium.

Probatur quinto: Ex imperfectio-
ne cujuslibet rei creatae, quae, sicut ob suam limitationem determinat sibi locum, quoad quantitatem, ita etiam quoad unitatem, & sicut natura

V.

A a a a a a natura

IV;

I. Sensus quaestio- nis.

II.

Sicut in superiori, ita etiam in hac quaestione, sensus tituli procedit tam de potentia naturali ipsius Angeli, quam de potentia absoluta, & quidem nec hic difficultas esse potest, Deum absolute posse Angelum replicare, & in duobus locis ponere simul & semel, cum idem de corporibus docuerim cum communi Scotistarum in Physica, nam nulla in hoc ostendi potest contradictio & implicantia, cum fide teneamus, Corpus Christi circumscriptivè esse in Caelo, & in terra definitivè, & sacramentaliter per totum orbem; Quid quoque mirum, quòd plures praesentiae per Deum possent poni in eodem Angelo, cum sint relationes, & plures in eodem subjecto fundari possint? nam, licet locum à locato imaginatio non separet, ratio, id tamen fieri posse, demonstrat. Nec in hoc elucidando immorandum puto.

Difficultas ergò est, an Angelus naturaliter possit se ponere in pluribus locis, & hoc iterum dupliciter intelligi potest, Primò, an possit naturaliter esse in pluribus locis adequatis; & hoc non posse esse, probavi in quaestione secunda, quia habet determinatum locum, quoad maximum & etiam quoad minimum: Secundò, an possit esse in pluribus locis inadéquatis, discontinuis tamen, ita videlicet, ut extrema illa per intervallum aliquod sint disjuncta, verbi gratià, an Angelus possit esse in omnibus quatuor angulis Ecclesiae Wartenensis, absq; eo, quòd sit in medio? si enim res plures discontinuae inter se, ita per contiguitatem conjungantur, ut faciant unum cumulum, ut multae arenulae, vel aliae etiam speciei distinctae, non est difficultas, quin Angelus possit esse omnibus praesens. In hac materia Cajetanus, Ferrara & alii Thomistae affirmant, & loquuntur conformiter ad sua principia, si enim per operationes sunt in loco, & possunt operari in extremis, & non in medio, poterunt esse in extremis & non in medio. Doctor subtilis 2. d. 2. q. 8. ait, rem esse dubiam, & non posse necessariam rationem, vel pro parte affirmante, vel pro negante, afferri. Ideò cuilibet opinandi reliquit libertatem. Ego ad quaestionis resolutionem

F. Amandi Hermann Metaphysica.

naturaliter nequit esse, nisi in loco tanto, ita nec, nisi in loco uno.

Probatur sextò: Sequeretur, quòd etiam alii Angeli possent tertium, vel animam rationalem in locis discontinuis ponere, sed hoc videtur violentare Angelicam & animæ naturam, ergò: probatur sequela. Quia possunt duo Angeli accedere & unum movere, ut sit in oriente & alter versùs occidentem. Nec dicas, non esse repugnantiam ex parte Angeli, vel animæ motæ, sed ex parte moventium, ex eo, quòd unus fortius ageret altero, quia, licet unus citius poneret eum ad orientem versùs, quam alter versùs occidentem, tamen posset eum ponere, sicut materia, vel lignum esset capax duorum ignium, licet causa efficiens una citius unum produceret, posset tamen altera etiam producere suum. Deinde, quid fiet, si Angeli essent æqualis virtutis & perfectionis activæ?

QUÆSTIO V.

Utrum Angelus possit moveri de loco ad locum?

I.
Motus Angelorum genericè convenit cum motu corporum.

Hic omnia, quæ de Motu in communi in Physica dixi, supposita velim, motus enim Angelorum genericè convenit cum motu corporum; Nam uterq; pro formali importat acquisitionem ubi, quæ etiam, sive spiritualia sint, sive corporalia, in ratione communi conveniunt, consequenter ipsi motus, cum per se ad huiusmodi terminos ordinentur, hinc, si in sano accipiatur sensu illa definitio Aristotelis, quam lib. 3. Phys. habet de motu, convenit etiam motui Angelorum, nempe, si accipiatur (non pro actu & potentia Physica, ut accipit Philosophus) magis abstractè, prout ratio entis actûs & potentia convenit etiam entibus à materia separatis, tunc reverà definitio illa convenit motui Angelorum, quia verè huiusmodi motus est actus entis in potentia, prout in potentia respectu ubi. Neque repugnat Angelo, quòd sit in actu quodam imperfecto, respectu loci, sicut non repugnat ei, quòd mediâ successione motus perveniat ad locum, nam de ratione successione est, quòd sit actus imperfectus & incompletus, respectu termini. Hoc præsupposito sciendum, quòd Authores conformiter ad sua principia, quæ de loco habuerunt, progrediantur in materia de motu Angelorum, unde illi, qui dixerunt, eos non esse in loco, nisi improprie, negant etiam eos proprie & verè moveri. Progredior & ego conformiter ad principia nostra, &

II.
Angeli verè & proprie moventur.

Dico I. Angeli verè & proprie, & non secundum apparentiam tantum, moventur. Ita Doctor subtilis in 2. d. 2. q. 9. Contra Durandum, Cajet. Ferrar. &c.

Probatur primò ex Scriptura, Isaie 6. Et volavit ad me unus de Seraphim, & in manu ejus calculus. Tobie 3. Et missus est Angelus Domini Sanctus Raphaël, ut curaret eos ambos. Job. 1. Circuivi & perambulavi. Joan. 5. Angelum autem Domini descendebat secundum tempus

in piscinam, Lucae 10. Vidi Satanam, quasi fulgur, de Cælo cadentem. 1. Petri 5. Absorbetis vester, tanquam Leo, circuit, quærens. Apocal. 12. Negi, locum eorum amplius inventus est in Cælo. Projectus est Draco. Væ terra, quia descendit Diaboli ad vos.

Probatur secundò ex Patribus

Augustini Serm. 102. Diversi. cap. 9. Appaerunt (supple Angeli) ut voluerunt, quando voluerunt, quibus voluerunt. Nihil omnino tarditatis sentiant. Sed non eos videmus currentes, non eos videmus de loco in locum migrantes, ut nossemus ab oculis hominum discedentes, quando voluerunt, pervenerunt: ubi clare docet, Angelos de loco ad locum moveri & pervenire; hinc, licet Gen. ad litt. lib. 8. cap. 20. dicat: Spiritualem creaturam per tempora mutari, non per loca, intelligendus est, quòd non mutetur per loca, sicut nos corporeæ, commensurativè, moveatur tamen per tempora, quia non mens decurrit tempora, quam res corporeæ. Similiter D. Bernardus Serm. 5. in Cantica intelligendus est, dum ait: Non est discurre, nec de loco ad locum transire, nisi corporum, quòd frequenter Angeli faciunt, tam indubitata, quam nota probat Autoritas, quia loquitur de apparitionibus factis hominum, quas vult probare, debere fieri in assumptis corporibus, nisi per corpora, non quòd ipsi aliter non possint, sed, quòd nos eos aliter percipere non valeremus, unde ait: Quoniam ergò modo implent ministerium suum absq; corpore, præsertim apud viventes in corpore. Sed

Dices: Omnes illas Authoritates, tam Scripturæ, quam Patrum, loqui de Angelis, ut assumunt corpora, & aliquam operationem circa ea exercent, ratione quarum dicuntur moveri, unde D. Bernardus Serm. 10. in Pt. 90. Vias Angelorum mysticè exponit, ut ascensus significet contemplationem, descensus compositionem. Sed Contrà primò: Quamvis aliquæ authoritates agant de Angelis, ut assumunt corpora, aliquæ tamen etiam præsciunt ab assumptis corporibus; quòd clare probant illæ vel maxime, quæ dicunt, Angelos apparuisse in somno, ut Matth. 1. Ecce Angelus Domini apparuit in somno Joseph. Contrà secundò: Licet Sanctus Bernardus ibi dicat, Angelos apparere in corporibus, & alibi vias eorum mysticè exponat, attamen alibi sæpissimè docet, eos esse nobis verè præsentem, verè deserere nos, & recedere à nobis; Et lib. 5. de Considerat. cap. 5. dicit planè in nobis esse, non utiq; ratione & medio aliquo corpore, sed vera præsentia: Inest aut Angelus, suggerens bona, non inservens, inest hortans ad bonum, non creans; Hinc ex D. Bernardo potius probatur nostra Conclusio, sic quoque Divus Augustinus in Enchirid. Laurent. cap. 59. ait: Angelus spirituali potentia quasdam visiones, non oculis corporeis, sed spiritualibus, vel mentibus ingerit, sicut scriptum est in Prophetarum libro, & dicit Angelus, qui loquebatur in me, non enim ait, qui loquebatur ad me, sed in me. Contrà 3. dato, quòd etiam

Etiam omnes auctoritates Patrum & Scripturæ intelligendæ sint de Angelis in assumptis corporibus, ex hoc ipso clarè deducitur, quòd ipsi etiam verè & propriè moveantur, quia, si movebantur cum corpore, debebat in ipsis fieri motio aliqua passiva, alia à motione passiva ipsius corporis, quia non est aliquid formaliter ipsius corporis.

IV. Probatur Conclusio tertio :

Probatur ad hoc scriptis.

Anima separata à corpore veraciter movetur secundum locum, ergò etiam Angelus. Probatur conseq. tum, quia Angeli, & anima habent eundem modum existendi, ergò etiam eundem modum movendi. Probatur etiam ant. quia animæ plures justorum, de corporibus egressæ deducuntur, vel propriè virtute feruntur ad locum purgantium pœnarum, per soluto reatu, deducuntur ad beatitudinem, & Cœlum Empyreum, sed certum est, quòd maxima sit distantia inter purgatorium, & Empyreum, ergò verè de loco in locum moventur.

Probatur quartò Per rationem

Scoti : Omne receptivum plurium formarum alicujus generis, quod non est infinitum & illimitatum ex se, ita, ut eas possit simul habere, quòdque non est determinatum ad aliquam unam in specie, potest mutari & moveri ab una ad aliam, sed Angelus est receptivus plurium ubi, quæ non potest simul habere, cum non sit immensus, sicuti Deus, nec est determinatus ad unum ubi, ut non possit esse in alio, ergò potest moveri ab uno ad aliud, verè & propriè, quia tunc verè & propriè movetur, quando unum ubi deserit, & alterum accipit, quod antea non habebat. Major patet de superficie, quæ est indifferens ad albedinem, & negritinem, & potest transire ab una ad aliam. Sed in contrarium

V.

Opponitur & solvitur Auctoritas Aristotelis.

Opponitur 3. Phyl. ubi dicit, quòd motus sit actus entis in potentia, prout in potentia, id est, motus est perfectio entis, prout est in potentia ad aliam perfectionem, sed neque motus, neque terminus motus est, vel esse potest, perfectio Angeli, ergò. Probatur minor, quia omnis perfectio estur aliquo modo nobilior, quàm sit peribile, sed motus & terminus non sunt peritiores, quàm substantia Angeli, ergò. R. negando mi. cum sua probatione, quia omne, quod actu in aliquo non continetur, cujus est capax, & quod acquirere potest, est aliquo modo perfectio ipsius, licet in se non sit tam perfectum, ac est illud, quod perfici dicitur, sic intellectio dicitur perficere hominem, & Angelum, & tamen intellectio est multò imperfectior homine & Angelo. Sed

Instabis : Intellectio est ens spirituale,

motus autem corporalis est, & sic bene intellectio poterit perficere Angelum, non tamen motus. R. negando ant. pro secunda parte, quia quàmvis motus rerum corporearum sit corporalis, spiritualium tamen non est, quia motus sequitur naturam mobilis, unde, si hoc corporale est, erit & motus, & contra si spirituale, motus est quoque spiritualis.

Urgetur : Omne, quod movetur, debet esse partim in termino à quo, & partim in termino ad quem, sed spirituale non potest sic esse, ergò nec motum spirituale habere poterit, probatur ma. quia dum mobile est totaliter in termino à quo, non movetur, sed quiescit, quando verò est totaliter in termino ad quem, jam motum est, ergò mobile debet esse partim, &c. R. dist. ma. debet esse partim in termino à quo, & partim in termino ad quem, ita, quòd partibilitas & successio ab uno termino ad alium oriatur, vel ex divisibilitate medii, vel ex divisibilitate subjecti, concedo ma. ita, quòd oriatur successio tantum ex divisibilitate subjecti, nego ma. & dist. minorem : Sed spirituale non potest sic esse, divisibilitate, quæ oriatur ex subjecto, concedo, quæ oriatur ex medio, nego. Itaque, quando in medio terminus à quo est distans à termino ad quem, Angelus potest partim esse in termino à quo, & partim in termino ad quem, respectu medii, quia potest ad unum magis accedere & ab alio abscedere.

VI.

Dico 2. Angelus habet intrinsecam potentiam, ut passivè moveatur ab alio, & ut activè seipsum moveat. Ita Doctor supra.

VII.

Potest activè movere & passivè moveri.

Probatur prima pars: Quia non repugnat, nec ex parte Angeli, nec ex parte termini, neque ex parte agentis, quia potest unus Angelus altero esse fortior, cui nequeat resistere & transeat, quòd posset, certè Deo non resisteret. Tum, quia cuiuscunque potentie activæ correspondet potentia passiva, sed Angeli habent potentiam activam ad motum, ergò etiam habent potentiam passivam, ma. patet ex Physica, minor verò, quæ est altera pars conclusionis

Probatur primò: Quia perfectio,

quæ conceditur rebus corporeis, non est deneganda spiritualibus, si aliunde eis non implicet, sed res corporeæ habent potentiam activam ad movendum se, ergò.

Probatur secundò: Quia Deus, ut

Author naturæ, nullam produxit creaturam imperfectam, quantum ad ea, quæ ipsi ad multa erant, & sunt necessaria, sed motus Angelorum est eis ad plura necessarius, ergò. Probatur: ma. quia idèò omnibus animantibus, & quæ vim appetitivam habent, concessa est potentia loco motiva, ut possint ea querere, quæ naturæ eorum sunt proficua, & fugere, quæ nociva: Probatur minor: Quia Angeli non possent exequi sua ministeria, cum non sint ubique, habentque magnum desiderium exequenti, ergò eis est motus ad multa necessarius. Confirmatur conclusio, quia Angeli habent virtutem movendi alia, ergò etiam habent potentiam activam ad movendos seiplos.

VIII.

Dices : Potentia quælibet naturalis debet ordinari ad aliquem finem naturalem universi, sed Angeli non habent aliquem finem naturalem, nec propter sui indigentiam, nec propter indigentiam universi, cum hæc sublimitaria, per Cœlorum motum, sufficienter adju-

ventur, ergò. *R.* negando mi. quia Angelo primò competit ex perfectione suæ naturæ: Secundò, ut possit ministerium suum debitè exercere: Tertiò, ut possit rerum species acquirere.

IX.
*Motus An-
geli est ipsa
formalis ac-
quisitio ubi.*

Dico 3. *Motus localis Angeli est ipsa forma-
lis acquisitio ipsius ubi.* Patet ex Physica, &

Probatur adhuc primò: Motus quicumque, est via ad suum terminum, ergò est ipsa formalis acquisitio ipsius ubi, quia terminus motus localis est ubi.

Probatur secundò: Mobile dicitur moveri, & aliter ac aliter se habere, per ordinem ad terminum, sed terminus motus localis est ubi, ergò ipse motus est formalis acquisitio ipsius ubi.

Probatur tertio: Motus localis est formaliter transitus de uno ubi ad aliud, ergò est formaliter acquisitio ipsius ubi, ad quod Angelus movetur, quâ successivè acquirit aliam & aliam existentiam in alia & alia parte spatii.

Probatur quarto: Quia motus localis Angeli genericè convenit cum motu locali corporum, univocè in una ratione generica motus localis, sed motus localis corporum est ipsa formalis delatio & acquisitio loci, ergò etiam Angeli erit talis acquisitio, unde motus Angeli est delatio ipsius substantiæ & personæ Angeli ab uno loco in alium, sicut motus rerum corporearum est delatio corporis ab uno loco ad alium, cum hac differentia, quòd corporum sit ad ubi circumscriptivum, Angeli ad ubi definitivum.

QUÆSTIO VI.

Quomodo Angeli moveantur?

I.
*Motus alius
instantaneus
alius succes-
sivus.*

Penes alias plures motus divisiones celebrior est illa, quâ dividitur in *successivum* & *instantaneum*, primus est, quando mobile transit ab uno loco ad alium successivè transeundo partem & partem spatii interjecti inter terminum à quo, & terminum ad quem. Secundus, quando mobile immediatè ab uno ubi transit ad aliud ubi, absque eo, quòd in interpositis ubi actualiter sit. Hinc modò in quæstione quæsitur, an Angelus moveatur successivè & continuè tantum, vel etiam, instantaneè: Pro quo ulterius

II.
*Successio mo-
tu proveniat.*

Notandum: Successionem ad motum continuum requisitam provenire ex duplici causa, nempe ex divisibilitate mobilis, & ex divisibilitate spatii, ita, ut utraq; per se sit sufficiens ratio præcisè etiam alterâ, quòd motus fiat successivè, ut cuilibet examinanti patebit. Verum

*Motus du-
pliciter ad-
huc sumitur.*

Notandum 2. Motum dupliciter sumi posse, *proprie* & *improprie*. *Proprie* sumitur, prout contradistinguitur à mutatione, quæ fit in instanti, ut aëris illuminatio, generatio, corruptio, in quâ acceptione motus intrinsicè dicitur successionem secundum prius & posterius, *est enim quid successivum, non permanens,*

quod ex definitione temporis constat, quod est mensura motus secundum prius & posterius. *Improprie* sumitur, prout coincidit motus cum mutatione, & moveri cum mutari, & sic nomine motus comprehenduntur etiam subitaneæ mutationes, ut illuminatio, generatio, corruptio, &c. quando ergò Scotus dicit, quòd Angelus possit moveri in instanti, non accipitur motum proprie, sed improprie, quod enim mutatur de loco ad locum subito, dicitur moveri, quia acquirit novum ubi. His itaque pronatis

Dico 1. *Angelus potest se movere motu continuo & successivo de uno loco ad alium.* Est com-
munis Scoti & D. Thomæ.

Probatur: Angelus potest successivè, & per partes deserere aliquem locum, & eodem modo acquirere alium sine interruptione, ergò potest moveri de loco ad locum continuè. Patet consequenter probatur, quia, cum Angelus est in loco minori eo, qui sibi est adæquatus, potest paulatim & successivè, ita ut remaneat in priori, acquirere majorem locum intra latitudinem adæquati; ergò potest successivè, & per partes deserere totum locum, in quo est, transferendo se eodem modo ad alium locum totalem. Probatur hæc consequentia, quia nulla est ratio, cur non possit Angelus acquirere sic locum totalem, sicut potest partialem: ant. etiam probatur, quia Angelus libere se applicat ad majorem & minorem intra latitudinem adæquati, cum alias hujusmodi libera applicatio intelligi non possit.

Probatur secundò: Potest Angelus esse in loco extenso & divisibili, ergò potest etiam acquirere locum extensum divisibiliter & successivè, quia non minus unum, quam aliterum repugnat indivisibilitati Angelicæ.

Probatur tertio: Potest Angelus transire ab uno ubi ad aliud, transeundo omnia media ubi, ergò potest moveri continuè, quia suppono, tunc cum nullam habiturum quietem in ubi medijs. Probatur aut. quia corpus potest omnia illa media transire, ergò & Angelus, probatur consequenter, quia non est potior ratio; tum, quia ad motum continuum & successivum non requiritur divisibilitas mobilis, sed sufficit se solâ divisibilitas spatii, ergò. Confirmatur universaliter, ex anima rationis, quæ sic successivè moveri potest.

Dices: Nihil, quod se habet in toto spatio indivisibiliter, movetur motu continuo, sed Angelus se habet in toto spatio indivisibiliter, ergò non potest moveri motu continuo, probatur ma. quod movetur motu continuo, semper transit aliam & aliam partem spatii, secundum quas est vera successio motus continuus, sed hoc fieri nequit, nisi mobile respectu spatii habeat se divisibiliter. *R.* dist. ma. nihil, quod se habet in toto spatio indivisibiliter, id est, quod in toto spatio est indivisibile, movetur motu continuo, transeundo spatium divisibile divisibiliter, nego ma. nihil, quod est indivisibile indivisibiliter in quolibet spatio indivisibili existendo, movetur motu continuo, concedo ma. & dist. etiam min. Angelus habet se indivi-

Indivisibiliter entitative, concedo, existendo & transeundo spatium divisibile, nego mi. & conseq. itaque, licet Angelus ubique & semper sit indivisibilis, attamen indivisibiliter non transit, & existit, & posito, quod existeret etiam in puncto indivisibili, posset tamen adhuc transire motu continuo spatium divisibile, non enim haberet necessè, ut in puncto tantum tangat, sufficeret etiam sic tangere.

V. *Plotus continuo non potest moveri in instanti.*
Dico 2. *angelum non potest moveri motu continuo proprie dicto in instanti, bene tamen motu improprie accepto, prout cum mutatione coincidit.*

Probatum prima pars: Quia illud, quod per se ex sua essentia dicit successione, nec per Deum potest esse in instanti, sed motus, proprie dictus, ex sua ratione formali, dicit successione, ergo non potest fieri in instanti. Probatum ma. quia omne tale habet partem post partem sibi invicem succedentem, impossibile simul in actu, ergo nequeunt fieri in instanti, alioquin essent simul, & res non esset continua & successiva.

Probatum secunda pars: Tum, quia in hoc nulla apparet repugnantia, quod enim defectus terminus motus localis non habeatur statim, provenit ex imperfectione virtutis moventis, quæ non est ponenda in Angelo. Tum, quia si non posset, maxime idè, quia quod quiescit toto aliquo tempore, non potest se aliter habere in ultimo instanti illius temporis, sed hæc ratio nihil probat, ergo. Ma. est adversariorum; probatur mi. quia illa propositio non est vera, ergo. Probatum ant. quia alioquin sequeretur, quod substantia panis, quæ toto tempore quiescit sub accidentibus, non posset mutari in ultimo instanti consecrationis prolata; & sic vel non esset ibi corpus Christi, vel esset simul cum substantia panis, quorum neutrum est dicendum. Deinde, aer toto tempore præcedente illuminationem quiescit sub tenebris, sed si in ultimo instanti non posset mutari, sequeretur, quod illuminatio non fieret in instanti, vel lumen & tenebræ essent simul, quod æqualiter absurdum est, ergo.

VI. **Dices:** Propositionem illam veram esse, connaturaliter loquendo, non verò supernaturaliter, transubstantiatio autem est actio supernaturalis; sed contra 1. illuminatio est naturalis, ergo nec in naturalibus est vera. Contra 2. quia materia, quæ quiescit sub forma priori, in instanti mutatur ad aliam. Cajetanus putat, quod exemplum de illuminatione non improbet dictam propositionem, quia illuminatio est terminus motus localis Solis. Verum hæc responsio penitus est nulla, nam imprimis terminus motus localis Solis non est alius, quam ubi, quo fit præsens aëri nostro, illuminatio proinde nec per se primò, nec per se secundò dici potest terminus motus localis. Deinde potest Deus producere corpus luminosum, quod sine motu in instanti illuminabit aërem, quæ illuminatio non fiet per motum localem. Nec refert, quod illa productio corporis luminosi est & miraculosa, res tamen, quæ producitur, naturalis esset, & naturalis ejus effectus posterior.

Quæres: Quodnam sit subjectum motus localis in Angelo? R. esse ipsum Angelum secundum suam substantiam, ratio est primò, quia motus Angeli est ipsa acquisitio ubi, seu existentia Angeli in alia atque alia parte spatii, sed hujusmodi existentia est in Angelo, ut in subjecto, ergo. Secundò, idem est subjectum termini motus in facto esse, & in fieri, sed subjectum termini motus localis, ut puta, existentia in facto esse in loco, est ipsa substantia Angeli, ergo eadem substantia est subjectum illius termini in fieri. Tertiò, si Angelus moveretur in vacuo, subjectum motus esset ipsa substantia Angeli, ergo & aliàs, patet ant. quia ibi nihil aliud posset assignari.

VII:
*Motus sub-
 jectum est
 ipse Ange-
 lus.*

Quæres 2. An motus Angeli sit semper acquisitivus & deperditivus? Vel, an quandoq; deperditivus tantum, vel acquisitivus tantum? Ante resolutionem nota, Aristotelem illum triplicem modum movendi respectu termini assignasse per hoc, quod alius sit à subjecto in subjectum, à loco ad locum; à non subjecto in subjectum, à non loco ad locum; à subjecto in non subjectum, à loco ad non locum: R. Angelum omnibus illis modis se movere posse, nam potest imprimis moveri à Cælo in terram, & tunc deperditivè & acquisitivè movebitur localiter; Deinde potest in una parte sui spatii adæquati existere, & retinendo hanc existentiam, potest moveri ad totum spatium, ergo poterit moveri à non loco ad locum: Et e contra potest existens in loco suo adæquato, ad unam partem se restringere, & tunc tantum deperditivè movebitur, sicut antecederet movebatur tantum acquisitivè.

VIII:
*Motus An-
 geli & ac-
 quisitivus &
 deperditivus
 est.*

Quæres 3. An Angelus existens in aliquo corpore, moveatur per accidens ad motum ipsius corporis? R. negativè. Probatum, quia Angelus nullam habet connexionem & conjunctionem cum illo corpore, ergo non poterit moveri per accidens ad motum ejus, quia nihil movetur per accidens ad motum alterius, nisi inhereat alteri, ut accidentia substantiæ, vel contineatur ab altero, ut aqua in vase, homo in navi, vel aliqua naturali necessitate illi coniungatur, sed Angelus nihil simile habet, respectu corporis, ergo. Confirmatur; quia, si moveretur ad motum corporum, posset, quicumque moveret corpus, movere Angelum, quod tamen constat nunquam fieri, ergo.

IX:
*Angelus
 existens in
 corpore non
 movetur per
 accidens contra
 illo.*

QUÆSTIO VII.

An Angelus possit movere se de extremo ad extremum, non transeundo per medium?

Affirmat D. Thomas 2. p. q. 53. a. 2. negat Scotus 2. d. 2. q. 12. D. Bonaventura, Gregorius, & plurimi alii. Pro qua sententia, Notandum, medium, per quod Angelus transire debet, esse duplex, unum est aliquid extremorum, & aliud nihil est extremorum, medium primo modo est illud, quod conjungit extrema ad se invicem, verbi gratia punctum, quod continuat duas lineas, unde illa extrema, quæ habent medium quod est aliquid ipsorum, sunt
 imme-

I.

immediata, ut patet in exemplo allegato. Medium altero modo illud est, quod non est continuativum extremorum. Hoc notato, quaestio procedit de motu successivo & instantaneo quoque, licet sit improprie dictus. Unde cum Scoto pono sequentes conclusiones &

II.
Non potest transire extremum non transeundo medium.

DICO I. Non potest Angelus se movere continuo motu de extremo in extremum, non transeundo medium aliquid ipsorum. Probat: Medium aliquid extremorum est ratio continuitatis extremorum, sed continuitas motus essentialiter dependet ex continuitate extremorum, ergo impossibile est moveri sic, non transeundo per medium. Confirmatur: Si moveatur continue ad locum proximum, necessario pertransit omnes spatii continui partes indivisibiles, & divisibiles, communicantes, & non communicantes, ergo impossibile est, Angelum sic continue motum non transire partes intermedias, quae sunt ratio continuitatis,

III.
Etiam medio nihil extremorum.

DICO 2. Nec potest Angelus ex se moveri continue de extremo ad extremum, non pertransito etiam medio nihil extremorum.

Probatur primò Ex Aristotele 7. Phys. dicente, *medium est in quod prius venit, quod mutatur.*

Probatur secundò: Si motus continuus est, ejusque continuitas essentialiter pendet ex continuitate spatii, ergo necesse est, extremum continuari extremo, sed continuatur per medium praedictum, ergo, &c. tertio, quia, quod movetur continue, aliquando debet esse in termino à quo, aliquando in medio, & tandem in termino ad quem, quia in motu continuo non est simul in termino à quo, & ad quem, ergo.

IV.
Bene tamen quod est quid extremorum.

DICO 3. Potest Angelus ex se instantaneè moveri de extremo ad extremum immediatum, non pertransito medio, quod est quid extremorum. Probat, tum, quia hoc non excedit virtutem & limitationem Angelicæ potentiae: Tum, quia, si transiret per medium, continue transiret, & non instantaneè, ergo. Hinc, si Angelus sit in loco pedali, potest se in instanti ponere in alio loco pedali immediato, non dimittendo primò partem primi loci successive quâdam, sed simul, & instantaneè dimittendo primum locum totum, & acquirendo totum locum secundum in instanti.

V.
Sive instantaneè, sive successive moveatur medium tangere debet.

DICO 4. Non potest naturaliter Angelus moveri de extremo ad extremum distans, praetermissis mediis, sive moveatur instantaneè, sive successive. Probat: Non potest Angelus naturaliter de Caelo in terram moveri, nisi omnes Sphaeras transeat, ergo. Probat ant. à Doctore subtili, Ordo praefixus superiore agente, servandus est necessario cuicumque agenti inferiori, quando ejus actio versatur circa illum ordinem, sed ordo praefixus à Deo est, ut creatura omnes, transeunt ab uno extremo ad aliud, transeant per omnia media ubi, ergo Angelus nequit transire de Caelo ad terram, nisi transeat per medias Sphaeras ignis aëris, &c. probatur minor primò; quia idè Aristoteles docet 8. Metaph. quòd nullum agens creatum potest im-

mediate facere ex vino acetum, quia necessariò mediat alia forma, & necessario praerquiritur alteratio praevia, ergo. Secundo, quia omnibus creaturis est praefixus ordo in tempore, ita, ut nullo sit in uno extremo, & in alio, nisi per medium, ergo etiam habebit talem praefixum ordinem Angelus respectu loci, cum inter corpora sit aequè subordinatio & continuatio. Confirmatur conclusio: Si Angelus hoc posset, nulla distantia impediret ejus actionem, & sic existens in Caelo posset agere in centro terre, nullâ praemisâ actione circa media, quòd nemo dicit. Sed

Dices I. Hæc conclusio contradicit priori, ergo probatur ant. quia illa affirmat, hæc negat, & licet prior loquatur de medio aliquid extremorum, & hæc de medio nihilo extremorum, attamen, ordo praefixus est aequè necessarius inter media aliquid extremorum, ac inter medium nihilum extremorum. *Re negando ant. cum probat. ad rationem dico, quòd mobile transiens ab uno loco immediato ad alium in instanti, pertransit omnia ubi intermedia, secundum ordinem nature, cum inter illa sit ordo potentialis tantum, unde non est necesse, quòd omnia media pertransiret secundum ordinem durationis.* Itaque medium, quod est aliquid extremorum, seu communicans, habet tantum ordinem potentialitatis ex parte rei, quia illa ubi intermedia sunt in potentia solum infinita, sicut de continuo quantitativo pariter dicitur. Ordo verò inter extrema non communicantia, seu, quae habent media nihila extremorum, est actualis, quia illa ubi in actu sunt, quae causant distantiam localem, hinc etiam actualiter debent pertransiri & duratione, priora verò tantum potentialiter secundum ordinem nature.

Dices 2. Illum ordinem non esse praefixum rebus immaterialibus, sed à materia dependentibus, hinc Angeli soluti sunt à legibus distantiae situalis, & dependentia in agendo à distantia loci. Sed revera hoc inaniter allimitur, sicut enim Angeli non absolventur à loco, ita nec à loci distantia propter suam limitationem, ex eo enim, quòd sint immateriales, absolventur tantum à loco circumscriptivo, non verò definitivo, itaque ordo ille praefixus omne creatum respicit. Verum directè contra conclusionem pro D. Thoma.

Arguitur I. Transitus de extremo ad extremum est simpliciter possibilis, ergo non est Angelo denegandus. Probat ant. intellectus intelligit extrema non intellecto medio, & anima informat partes extremas, non informatis mediis indispositis, & Christus transit de Caelo ad altare in Eucharistia, sine medio, & fortè de utero Beatissimæ Virginis, sine transitu per medium, ut Virginitas ejus salvetur, ergo. *Re. dist. ant. est possibilis naturaliter, nego, supernaturaliter, concedo ant. & nego conseq. ad probationes antecedentis Respondeo, eas nihil concludere de naturali potentia vel non esse paritatem, nam, quòd intellectus intelligat extrema, non intellectis mediis, nec est transitus Physicus, sed intentionalis, intelligibile enim, ut tale, non dependet à loco, nec intel.*

intellectus suam intellectionem de uno loco ad alium transfert. Et Anima, sicut potest informare partes extremas non informatis mediis, cum extremae sunt continuæ, ob indispositionem mediorum, ita etiam Angelus potest intra locum suum adæquatam transire de extremo in extremum, non pertransito medio; Et e contra, sicut anima non potest informare partes extremas, non sui corporis, ita nec Angelus potest transire de uno extremo ad aliud, nisi prius pertransit medium. Primum, quod dicitur de translatione Corporis Christi, est supernaturale, & fit per potentiam Dei absolutam, adeoque nil probat; Et alterum est planè fictitium, & contra communem consensum Patrum, qui docent beneficio penetrabilitatis

per medium uterum Virginis pertransiisse, sine læsione claustrum virginalis.

Arguitur 2. Sol illuminat partem distantem & extremam in instanti; ergo etiam Angelus poterit se facere præsentem extremitati alicujus loci, absq; eo, quòd sit præsens intermedio, cum habeat majorem virtutem. Et cum Rhada, quòd non sit inconueniens, aliquam alterationem esse totam simul & subito, quando agens respicit totum passum, tanquam terminum proprium, & sibi ultimè dispositum ad illam formam introducendam, unde disparitas est; quia illud extremum, quod Sol in instanti illuminat, est intra sphaeram adæquatæ actiuitatis, non sic distantia loci respectu Angli.

IX. Secundum.

DISPUTATIO VI.

DE MISSIONE & CUSTODIA ANGELORUM.

Hæc Disputatio partim Philosophica est, & partim Theologica, hæc ex Scriptura, & Patribus probabo, illa, ut sunt in se, examinabo. Sit igitur

QUÆSTIO I.

Quinam Angeli mittantur & à quo?

L. Omnes Angeli aliquando mittantur.

Supponendum cum Alensi, & communi Theologorum, Angelos inter se seruire ordinem & præcedentiam, non solum in esse naturæ, sed etiam, quia perfectioribus ornantur donis gratiæ. Quo supposito

Dico I. Angeli tam superioris, quam inferioris ordinis, aliquando mittuntur à Deo. Ita Doctor subtilis contra D. Thomam.

Probatur ex D. Paulo ad Hebræos 1.

Omnes sunt administratores spiritus, Isaia 6. Seraphim missus fuit ad purganda labia Isaiae Prophetæ. Item Luca 1. Dicitur Gabriel missus ad Virginem desponsatam viro, qui tamen, secundum mellissimum Doctorem lib. 5. de Considerat. est unus ex præcipuis Angelis. Similiter ad Tobiam missus est Raphael, qui unus est ex septem spiritibus, qui adstant ante faciem Dei. Deniq; ipse Michaël, qui est Princeps militiae cælestis, legitur missus: ergò.

II. Dices. Ista omnia & similia loca intelligenda, de illuminatione superiorum, facta inferioribus, qui proinde officium injunctum explent in assumptis corporibus, vel alio modo, unde, sicut Papa dicitur aliquem absolvere, quia alteri facultatem absolvendi imperitur, ita Angeli superiores dicuntur mitti, vel aliquid facere, quia alios illuminant, qui exequantur. Sed Contra: Non derogat dignitati Angelorum superiorum, quòd aliquando mittantur; ergò, cum Scriptura id expressè asserat, gratis hoc retorquetur in sensum alium, patet antea. Quia non est contra perfectionem, quòd mittantur ad perfectiores se, in gradibus gratiæ & donorum supernaturalium, ut fuerunt beata Virgo & Christus Dominus.

F. Amandi Hermann Metaphysica.

Probatur Conclusio secundò

III.

ex D. Bernardo Serm. 1. in Festo S. Michaëlis: ubi postquam adduxisset textum D. Pauli ad Hebr. 1. supra, hæc habet: *Neg, id cuiquam incredibile videatur, quandoquidem ipse quoq; Creator, & Rex Angelorum venit non ministrari, sed ministrare, & animam suam dare pro multis. Ut quid ergo ministerium illud Angelorum quisquam dedigneret, in quo præcedit eos, cui in excelsis, tota cum aviditate & felicitate ministrant.* Et idem clarissimè asserit lib. 5. de Confid. cap. 4. ubi ait: *Ad Dominationes referri tanquam ad Dominos regimina Principatum, tutamina Potestatum, operationes virtutum, revelationes Archangelorum, curam & providentiam Angelorum, & has omnibus præesse ac alibi frequenter supponit.* Unde ex Autoritate D. Bernardi sic argumentor ex ratione: Non est contra dignitatem verbi, ejusq; perfectionem, ut mittatur; ergò nec contra perfectionem Angelorum, patet consequentia; Quia si non est contra perfectionem Dignioris in natura absolutissimè perfecta, minus erit contra dignitatem naturæ respectivè multò imperfectioris.

Dices: Providentia Divina non sinit perverti ordinem sine necessitate, sed nulla est necessitas, quòd mittantur Angeli superiores, ergò. Et Providentiam Divinam non inverti ordinem, sine necessitate, vel utilitate, aut decencia, unde, licet necesse non sit, ut mittantur Angeli superiores, est tamen congruum, secundum illud D. Bernardi hom. 1. super missus est. *Dei quippe virtutem Christum, quem melius nuntiare decebat, quam hunc, quem simile nomen honorat.* Et D. Gregorii homil. 34. in Evangelia: *Ad hoc quippe ministerium, summum Angelum venire, dignum fuerat, qui summum omnium nuntiabat.*

Dico 2. Angeli mali mittuntur etiam à Deo. Ita Alensis.

IV. Etiam Angeli mali mittuntur à Deo.

Bbbbbb

Proba-